
ЦІЛІСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ
ОСОБИСТОСТІ У ДЕРЖАВНІЙ
БАЗОВІЙ ПРОГРАМІ РОЗВИТКУ
ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
“Я У СВІТІ”

та його реалізація в педагогічній
практиці

Етапи роботи:

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні
(1998 р.)

- Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні (2003 р.)
- Програма розвитку та виховання дітей раннього віку "Зернятко", Методичні рекомендації до неї (2004 р.)
- Експериментальна базова програма розвитку дитини дошкільного віку, її апробація (2005-2007р.р.)
- Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (2008р.)
- Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (2009р.)
- Комплект науково-методичних посібників для старшого дошкільного віку, підготовлено комплект по молодшому.

Шляхи ознайомлення освітян з матеріалами Базової програми "Я у Світі"

- Друк матеріалів до Базової програми на шпальтах часопису "Дошкільне виховання" в рубриці "Базовий компонент дошкільної освіти" (щомісяця)
- Зустрічі членів творчої групи з різними категоріями працівників дошкільних закладів різних регіонів України (понад 20 виїздів)

Новизна Базової програми “Я у Світі”:

- Органічна **складова** нормативно-методичного забезпечення дошкільної ланки освітньої галузі України
- Перша програма **розвитку**, в центрі якої якісні та кількісні зміни, що відбуваються з особистістю протягом дошкільного дитинства
- Реалізує **особистісно орієнтовану модель** освіти
- Впроваджує **компетентнісну** парадигму

-
- Орієнтує педагога на виховання в дошкільному віці не стільки **“дитини знання”**, скільки **“дитини буття”** – вмілої, самостійної, свідомої, життєво компетентної
  - Відкриває дитині **світ у єдності чотирьох світів** – Природи, Культури, Людей, Власного **“Я”**, налаштовує педагога на важливість різнобічного й гармонійного розвитку малюка
  - Визнає пріоритет **активного буття** дитини перед організованими заняттями, як усталеною формою навчально-виховної роботи

Вперше висуває ідею **інтимізації**

життєдіяльності дошкільника – щирі, довірливі стосунки між дорослим і дитиною, особистісне спілкування

- Актуалізує проблему **статевого** виховання дошкільників, необхідність врахування педагогом особливостей розвитку хлопчиків та дівчаток
- Містить **таблиці-вкладки** показників розвитку особистості на різних вікових етапах та в різних сферах життєдіяльності, як орієнтир для педагога в оцінці динаміки розвитку дитини

Засадові принципи Базової програми

- Визнання **самоцінності** дошкільного дитинства
- **Дитиноцентризм**
- **Ампліфікація** - оптимальне використання можливостей певного віку дитини для її повноцінного розвитку
- Дошкільник - **активний суб'єкт** життєдіяльності

- **Психологічний вік** як інтегрована характеристика специфічних для кожного етапу стосунків дитини з дорослими, ієрархії видів діяльності, новоутворень свідомості та особистості
- **Природовідповідність** в організації дитячої життєдіяльності
- **Формування цілісної картини світу** через відкриття дитині оточуючого в єдності чотирьох окремих світів – ПРИРОДИ, КУЛЬТУРИ, ЛЮДЕЙ, ВЛАСНОГО "Я"
- Реалізація **індивідуального підходу**, що передбачає врахування індивідуальної історії життя конкретної дитини, особливостей її розвитку

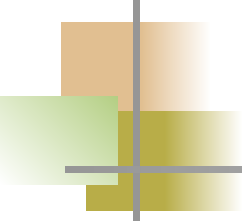
Розвивальне середовище

- **ЗОВНІШНЄ**
  - природне
  - предметне
  - соціальне

- **ВНУТРІШНЄ**
  - душевне "Я"

Програмні завдання, розв'язання яких забезпечується розвивальним середовищем:

- Закладання основ компетентності дитини
- Формування шкільної зрілості
- Забезпечення балансу «хочу» і «можу»,
- Виховання в дитини активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції
- Формування основ креативності
- Заміна кількісних показників розвитку дошкільника на якісні

Структура Базової програми

Має **дві частини:**

- в **першій** визначено *стратегічні* підходи до змісту, цілей та принципів організації дошкільної освіти; шляхи реалізації особистісно орієнтованої моделі; вимоги до розвиненості, вихованості та навченості дошкільника; показники компетентності; умови оптимізації педагогічної діяльності; портрет компетентної особистості напередодні вступу до школи

друга містить *тактичні* матеріали – умови ефективного впровадження програми та створення розвивального життєвого простору; організація життєдіяльності дошкільників; специфіка впливу різних соціальних інституцій; зміст і форми взаємодії педагогів з батьками; особливості формування дитячого колективу; статево-рольові відмінності хлопчиків і дівчаток; вивчення іноземної мови в дошкільному дитинстві тощо

Усі розділи програми структуровані за уніфікованою **рамкою-схемою**, що містить: особливості вікового періоду, характеристику психологічного віку, освітні завдання, лінії розвитку, показники компетентності дитини, зміст та умови оптимізації педагогічної діяльності

- Матеріали кожного наступного змістового блоку як би "*накладаються*" на висвітлені у попередньому віковому періоді, при цьому їхній зміст не повторюється

У програмі виділено **сім ліній** розвитку:

- Фізичний
- Соціально-моральний
- Емоційно-ціннісний *
- Пізнавальний
- Мовленнєвий
- Художньо-естетичний
- Креативний *

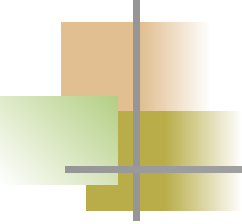

Матеріали кожної лінії подають сутність та специфіку означеного напрямку становлення особистості, вікову динаміку, завдання розвитку, особливості організації життєдіяльності дитини. Лінії розвитку реалізуються через відповідні форми активності.

Показниками компетентності дошкільника у різних сферах життєдіяльності є розвиток

- **Базових якостей** (самостійності, відповідальності, спостережливості, розсудливості, працелюбності, людяності, справедливості, самолюбності, самовладання, креативності)
- **Різних форм активності** (фізичної, емоційно-ціннісної, соціально-моральної, пізнавальної, мовленнєвої, художньої, креативної)
- **Оптимальних для віку моделей основних видів діяльності** (сюжетно-рольової гри, предметно-практичної, навчальної діяльності, спілкування)

Соціальна компетентність дошкільника передбачає:

- Швидке звикання до нових, незнайомих умов життя, вміння пристосуватися до них;
- Ініціювання та підтримування контактів з іншими дітьми, налагодження спілкування та спільної діяльності з ними;
- Визначення власного статусу серед однолітків;
- Володіння комунікативними здібностями;

-
- Вміння товаришувати, виділяти симпатиків;
  - Врахування думки та позиції іншого;
  - Узгодженість в спільній діяльності, вміння домовлятися, уникати /чи мирно розв'язувати конфліктні ситуації;
  - Користання моральними еталонами та нормами;
  - Усвідомлення межі соціально схвалюваної поведінки

■ Компетентний дошкільник-випускник – це не лише поінформована та обізнана особистість, а й така, що здатна адекватно діяти, самотійно приймати рішення, пристосовуватися до різних умов життя, відстоювати власну гідність, визнавати свої помилки, реалізувати природні можливості, самовдосконалюватися

Умови ефективного впровадження Базової програми в практику

Об'єктивні

- Наявність комплексу нормативних документів та обізнаність в них;
- Належна організація просвітницько-навчальної роботи з різними категоріями дошкільних працівників;
- Відповідне методичне та дидактичне забезпечення Базової програми

Суб'єктивні

- Відкритість педагогів інноваціям, інтерес до нового, гнучкість і мобільність, здатність до самовдосконалення;
- Збіжність світоглядної позиції користувача з концептуальними засадами Базової програми;
- Педагогічна рефлексія, спроможність педагога перетворити себе на об'єкт власного аналізу та оцінки

Базова програма "Я у Світі" – програма відкритого типу

Колектив розробників висловлює щиру подяку усім причетним до створення програми та сподівається на плідну співпрацю в її успішному запровадженні.